
Kauniaisten kaupungin Tarkastuslautakunnan arviointi- kertomus vuodelta 2014

Tarkastuslautakunta-Revisionsnämnden

Kauniaisten kaupunki
Grankulla stad

Sisällys

1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano, tehtävät, toiminnan tavoitteet ja arvioinnin painopistealueet 2014 ..	3
2 Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämisehdotusten seuranta.....	4
3 Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	5
4 Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	12
4.1 Kaupungin taloudellinen asema 2014	13
4.2 Investointien toteutuminen	14
4.3 Konsernin taloudellinen tilanne ja kehityssuunta	15
5 Toimialoja koskevat havainnot.....	15
5.1 Yhdyskuntatoimi	15
5.2 Sosiaali- ja terveystoimi.....	16
5.2.1 Vuoden 2014 haasteet perusterveydenhuollossa.....	16
5.3 Sivistystoimi	17
5.4 Henkilöstöhallinto	17
5.5 Kaupunkiorganisaation ulkoinen viestintä	18
5.6 Ostopalveluiden käyttö	18
5.7 Seudullisen omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen HSL:ssä ja HSY:ssä	18
5.8 Muut havainnot	19
6 Yhteenveto	19
7 Tarkastuslautakunnan kannanotto tilintarkastajan havaintoihin	20
8 Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	20
9 Arviointikertomuksen allekirjoitukset	21

KAUNIAISTEN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2014

1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano, tehtävät, toiminnan tavoitteet ja arvioinnin painopistealueet 2014

Kaupunginvaltuusto on 28.1.2013 § 5 asettanut kuntalain 71 §:n mukaisesti tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninä ovat kertomusvuonna olleet:

Jäsenet	Varajäsenet
Heikki Kurkela, puheenjohtaja	Pekka Herkama
Johanna Hammarberg, varapuheenjohtaja, 2.2.2015 saakka	Clara Palmgren
Veronica Fellman, varapuheenjohtaja, 2.2.2015 alkaen	Clara Palmgren
Pirkko Jääskeläinen	Erkki Karimaa
Guy Willman	Erik Cronstedt
Olavi Tupamäki, 28.4.2014 saakka	Eva Lönnblad
Pekka Kuvaja, 28.4.2014 alkaen	Eva Lönnblad

Erkki Karimaa on osallistunut vuoden 2014 tarkastuslautakunnan kaikkiin kokouksiin sekä arviointikertomuksen laadintaan Pirkko Jääskeläisen varajäsenenä. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut BDO Auditor Oy:n tarkastaja Antti Kärkkäinen ja 24.9.2014 lähtien Kirsi Sova, JHTT.

Valtuuston vuosille 2013–2014 valitsemana JHTT-tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Auditor Oy. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHTT, HTM Tove Lindström-Koli. Tarkastusta on suoritettu tarkastuslautakunnan hyväksymän tilintarkastuksen työsuunnitelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta on saanut väliraportin ja loppuraportin tilikauden aikaisen tarkastuksen toteutumisesta ja tarkastushavainnoista.

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tavoitteet

Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuneet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa. Valtuusto hyväksyy kuntalain 65 §:n mukaan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet talousarviossa ja -suunnitelmassa. Tarkastuslautakunnan arviointi on kaupungin toiminnan tuloksellisuuden, tarkoituksenmukaisuuden ja vaikuttavuuden arviointia, jossa korostuu kuntalaisen näkökulma.

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole osallistuneet sen toimialan arviointiin tai lautakunnan arviointiin, jonka varsinaisia jäseniä he ovat. Tarkastuslautakunnan työ on tapahtunut vuosille 2013 – 2016 hyväksytyyn arviointisuunnitelman mukaan. Vuoden 2014 arviointia varten on laadittu erillinen työohjelma. Arvioinnin painopistealueena vuonna 2014 on ollut yhdyskuntatoimi.

Tarkastuslautakunnan vuoden 2014 arviointityö

Kaupungin toiminnan ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointi perustuu seuraaviin asiakirjoihin ja tilikauden aikana tehtyihin tarkastushavaintoihin:

- kaupungin tilinpäätös ja henkilöstökertomus vuodelta 2014
- talousarvio 2014 ja toimintasuunnitelma 2014–2016
- kaupunginhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjat vuodelta 2014
- viranhaltijoiden ja työntekijöiden haastattelut sekä kyselyt
- arviointilomakkeilla saadut tiedot
- kaupungin tilintarkastajan raportit

Tarkastuslautakunta kokoontui toimintavuoden 2014 aikana 12 kertaa. Lautakunta on tutustunut kokouksissaan arvioinnin painopisteenä olleen yhdyskuntatoimen toimintaan. Tarkastuslautakunta arvioi myös, miten on hyödynnetty kaupungin pitkäaikaisista ostopalvelusopimuksista tehtyä selvitystä ja mitkä ovat mahdolliset jatkotoimenpiteet ostopalvelusopimuksia koskevassa selvityksessä. Lisäksi tarkastuslautakunta osallistui pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien yhteiseen arviointiin seudullisen omistajaohjauksen tavoitteiden toteutumiseen HSL:ssä ja HSY:ssä.

Tarkastuslautakunta on haastatellut vähintään kerran kaupunginjohtajaa, talousjohtajaa, sivistystoimen johtajaa, henkilöstöpäällikköä ja yhdyskuntatoimen johtajaa sekä tulosalueiden päälliköitä: maankäyttöpäällikköä, ympäristöpäällikköä, rakennustarkastajaa, rakennuttajapäällikköä ja kuntatekniikkainsinööriä. Haastateltavat ovat antaneet hallinto- ja talouskatsauksia vastuualueiltaan. Sivistystoimenjohtaja kertoi kaupungin myöntämistä avustuksista (ohjeistukset, avustusten hakemisen prosessi ja tilitykset) sekä kaupungin saamista avustuksista. Lisäksi talousjohtaja on kertonut kaupungin ostolaskuprosessista.

2 Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämisehdotusten seuranta

Kaupunginhallitus antoi kokouksessaan 27.5.2014 § 111 vastineensa vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin. Kaupunginvaltuusto merkitsi vastineet tiedoksi 9.6.2014 § 25. Tarkastuslautakunta on tyytyväinen annettuihin vastineisiin jäljempänä esitetyin huomautuksin.

Useat tarkastuslautakunnan 2009–2013 havaitsemat epäkohdat ja kehittämistarpeet liittyivät yleishallintoon: elinkeinopolitiikka, investointien perustelut ja toteuttaminen, toiminnallisten tavoitteiden asettaminen, tavoitteiden toteutumisen raportointi, tietoteknisten ratkaisujen yhteensopivuus, kiinteistöyhtiöiden valvonta, riskien hallinta. Tarkastuslautakunta on useana vuonna esittänyt arviointeja tavoitteiden esittämistavasta, riskienhallinnasta ja kiinteistöjen kunnossapidosta.

Tarkastuslautakunnan kannanotot kaupunginhallituksen vastineisiin

Kaupunginhallitus totesi vastineessaan toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arvioinnin osalta, että vuoden 2014 talousarviossa ja osavuosikatsauksissa on yritetty selkiinnyttää kaupungin tavoitteiden seurantaa. Vuoden 2015 talousarvio laaditaan nykyisen asetelman mukaan. Lisäksi vastineessa todetaan, että kaupunginhallitus käynnistää syksyllä yhteistyössä tarkastuslautakunnan kanssa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden esittämistävän kehittämistä koskevan ”arviointi- ja kehittämishankkeen”. *Tarkastuslautakunta toteaa, että arviointi- ja kehittämishanketta toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden esittämiseen ei ole aloitettu syksyllä 2014. Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden kehittämishankkeen aloittamisen.*

Talousarviossa olevat toiminnalliset tavoitteet ovat suurelta osin pitkän ajan kehittämishankkeita, eikä niille ole aina vuositasolla mitattavia tavoitteita. Kaupunginhallituksen vastineessa 28.8.2013 todetaan, että taloushallinnossa on meneillään suorite- ja tunnuslukuhanke, jonka tarkoitus on kehittää mittareiden ja tunnuslukujen käyttöä suunnittelussa ja seurannassa. Tämän hankkeen yhteydessä haetaan sopivia vertailukuntia eri toimintoja tarkasteltaessa. *Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen jatkamaan suorite- ja tunnuslukuhanketta.*

Kaupungin taloudellista asemaa koskevassa vastauksessa kaupunginhallitus totesi, että kaupungin talous on viime vuosina, osittain kertaluontoisten tulojen ansiosta, pysynyt tasapainossa alhaisella 16,5 % tuloveroprosentilla. Vuodesta 2015 toteutettava valtionosuusuudistus alentaa kaupungin valtionosuuksia siirtymäkauden jälkeen vuonna 2017 vielä lisää 0,5 tuloveroprosentin verran. Veronkorotusten välttämiseksi kaupunki panostaa palvelujen taloudellisuuteen. *Tarkastuslautakunta suosittelee jatkamaan palvelujen taloudellisuuden kehittämistä ja asettamaan konkreettiset mitattavat tavoitteet taloudellisuuden kehittämiseksi talousarviossa.*

3 Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Kuntalain 13 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Tarkastuslautakunnan on kuntalain 71 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunta toteaa, että talousarviossa esitetyt tavoitteet ovat yleensä usean vuoden aikavälillä toteutettavia ns. strategisia kehittämishankkeita. Näille hankkeille ei ole yleensä asetettu mitattavaa tulostavoitetta talousarviovuodelle. Talousarviossa asetetut tavoitteet eivät täten ole suoraan rinnastettavissa kuntalain tarkoittamiin toiminnallisiin tavoitteisiin vuoden varsinaiselle toiminnalle, kuten palvelujen tuottamiselle tai kunnan infrastruktuurin ylläpidolle.

Seuraavassa taulukossa on tarkastuslautakunnan arviot, missä määrin kaupunkiorganisaatio on saavuttanut valtuuston asettamia toiminnallisia tavoitteita. Tarkastuslautakunta on yrittänyt arvioida tiilinpäätöksessä esitettyjä tietoja tulkitsemalla ja selventämällä mitä tuloksia tavoitteina esitetyillä hankkeilla on ollut tarkoitus tuottaa (sarake 2), miten tuloksia voisi todeta ja arvioida (sarake 3) sekä tarkastuslautakunnan arvion tavoitteen saavuttamisesta (sarake 4).

1. Valtuuston asettama tavoite 2014	2. Tulos, jota tavoitellaan (tarkastuslautakunnan näkemys)	3. Tuloksen indikaattori / arvioitavuus (tarkastuslautakunnan näkemys)	4. Onko tavoite saavutettu (arvio) (tarkastuslautakunnan näkemys tilinpäätöstietoihin perustuen)
<p>Asuminen</p> <p>1.1. Maankäytön yleissuunnitelman periaatteet asemakaavojen muuttamisen ohjaamiselle päivitetään (yhdykskuntatoimi).</p> <p>1.2. Toteutetaan MAL-aiosopimusta ja siihen sisältyvää sosiaalisen asuntotuotannon veloitetta toteuttaa 20 % rakennettavista asunnoista ARA-tuotantona (yhdykskuntatoimi)</p> <p>1.3. Uudistetaan omistajaohjauksen periaatteet kaupungin omistamissa kiinteistöosakeyhtiöissä (yleishallinto, yhdyskuntatoimi).</p>	<p>Periaatteet asemakaavan muuttamisessa</p> <p>Asuinrakennukset, joista 20 % ARA-asuntoja</p> <p>Omistajaohjauksen periaatteet</p>	<p>Lautakunnan ja valtuuston hyväksymä periaatedokumentti</p> <p>Pitkän aikavälin tavoite, ei vuositavoitetta.</p> <p>Valtuuston hyväksymä periaatedokumentti</p>	<p>Tavoite ei ole toteutunut. Hanke on kesken.</p> <p>Tavoite ei ole toteutunut ARA-asuntojen osalta.</p> <p>Tavoite ei ole toteutunut.</p>
<p>Ikäntyvien toimintakyky</p> <p>2.1. Tuetaan ikäihmisten omatoimista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä järjestämällä monipuolisesti ohjattua liikunta-, sivistys- ja kulttuuritoimintaa sekä kannustamalla itsehoitoon. Kulttuuria hyödynnetään hyvinvoinnin edistämiseksi (sosiaali- ja terveystoimi, sivistystoimi).</p>	<p>Tuotettavien liikunta- palvelujen laajuus ja saavutettavuus ikääntyneille</p>	<p>Liikuntapalvelujen ja niiden käyttäjien lukumäärät (tilasto)</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Liikuntapalveluja on tuotettu. Tuloksia oli hyvin kirjattu vaikka mitattavaa tavoitetta ei ollut asetettu.</p>
<p>2.2. Kotiin järjestettäviä palveluita kehitetään ja niitä tukemaan luodaan uusia välimuotoisia tukimuotoja. Esteettömyyden parantamiseen kiinnitetään erityistä huomiota (sosiaali- ja terveystoimi, yhdyskuntatoimi)</p>	<p>Paremmat kotiin järjestettävät palvelut</p>	<p>Palvelujen ja niiden käyttäjien lukumäärät</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Kehittäminen on edelleen kesken.</p>
<p>2.3. Toteutetaan Villa Bredan alueen rakentaminen. Palvelukeskuksen laajentaminen ja sen toimintojen monipuolistaminen, tehostetun palveluasumisen, ryhmäkotien ja esteettömien vuokra-asuntojen rakentaminen täydentävät olemassa olevaa palvelutarjontaa vastaamaan kasvavan vanhuusväestön tarpeisiin (sosiaali- ja terveystoimi, yhdyskuntatoimi)</p>	<p>Rakennettu Villa Bredan alue, palvelukeskus palveluineen</p>	<p>Strateginen tavoite, ei vuositavoitteita.</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Hanke on alkanut ja edelleen kesken.</p>
<p>2.4. Selvitetään yhteistyömahdollisuuksia eri toimijoiden kanssa uusien palvelukokonaisuuksien löytämiseksi. Tarjotaan valinnan mahdollisuuksia omaa vastuuta unohtamatta.</p>	<p>Raportti yhteistyömahdollisuuksista</p>	<p>Hyväksyty dokumentti</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Avusteisen ulkoilun yhteistyö on aloitettu jo useita vuosia sitten.</p>

1. Valtuuston asettama tavoite 2014	2. Tulos, jota tavoitellaan (tarkastuslautakunnan näkemys)	3. Tuloksen indikaattori / arvioitavuus (tarkastuslautakunnan näkemys)	4. Onko tavoite saavutettu (arvio) (tarkastuslautakunnan näkemys tilinpäätöstiöihin perustuen)
Kaupunkiympäristö ja keskusta			
3.1. Kaupunki edistää keskusta-alueen rakentumista (yhdyksuntatoimi)	Rakennettu keskusta	Strateginen tavoite, ei vuositavoitetta.	Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Rakentuminen ei ole kaikilta osin edistynyt.
3.2. Tehdään arvovalintoja kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen houkuttelevuuden lisäämiseksi ja mahdollistamiseksi (yhdyksuntatoimi).	Valitut arvot	Strateginen tavoite, ei vuositavoitetta.	Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Hanke on edelleen kesken.
3.3. Kehitetään yhteistyötä yrittäjyhdistyksen kanssa monipuolisten lähipalveluiden tarjonnan edistämiseksi ja keskusta-alueen elävöittämiseksi.	Lähipalvelujen tarjonta ja keskusta-alue Kaupungin ja yrittäjyhdistyksen yhteistyö	Hyväksytyt dokumentit yhteistyön mallista ja yhteistyön käynnistäminen.	Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Hanke on edelleen kesken.
Koulut ja päiväkodit			
4.1. Kehitetään varhaiskasvatusta, oppimista ja oppimisympäristöjä tulevaisuuden osaamistarpeiden ja lasten ja perheiden tarpeiden mukaan. Jokaiselle oppilaille taataan mahdollisuus monipuolisesti hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa. Ruotsinkielinen perusopetus kehittää toimintakulttuuria ruotsinkielisten ja kaksikielisten kuntien välisessä yhteistyössä huippuosaamisen saavuttamiseksi ja suomenkielisten opetusta kehitetään edelleen tulevaisuusohjelman 2013-2017 mukaisesti (sivistystoimi).	Paremmat varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut	Ei spesifioitu palveluprosessien tavoitteita vuodelle 2014.	Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.
4.2. Jokaisella lapsella on oikeus oppia ja kokea oppimisen iloa. Oppimisen tuen ja varhaisen puuttumisen malleja kehitetään tasapuolisesti sekä lasten, nuorten ja perheitten tarpeiden mukaan varhaiskasvatuksessa ja koulutoimen kaikilla asteilla (sivistystoimi).	Paremmat oppimisen tuen ja varhaisen puuttumisen palvelut lapsille	Ei spesifioitu palveluprosessien tavoitteita v 2014.	Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.
4.3. Vahva äidinkieli ja identiteetti on oppimisen perusta. Lasten äidinkieltä tuetaan ja monikielisyttä kehitetään varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Varhaiskasvatuksessa kehitetään monipuolista, vaihtehtoisiin palveluihin perustuva tarjontaa (sivistystoimi).	Paremmat varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut	Ei spesifioitu palveluprosessien tavoitteita vuodelle 2014.	Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.

1. Valtuuston asettama tavoite 2014	2. Tulos, jota tavoitellaan (tarkastuslautakunnan näkemys)	3. Tuloksen indikaattori / arvioitavuus (tarkastuslautakunnan näkemys)	4. Onko tavoite saavutettu (arvio) (tarkastuslautakunnan näkemys tilinpäätöstietoihin perustuen)
<p>Lasten ja nuorten hyvinvointi</p> <p>5.1. Kehitetään lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuuksia keräämällä ja analysoimalla tietoa, ottamalla käyttöön toimintamalleja, jotka tukevat perheitä, vanhemmuutta sekä lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä aikuisia (sosiaali- ja terveysstoimi).</p>	<p>Paremmat lasten, nuorten ja perheiden palvelut</p>	<p>Ei spesifioitu palveluprosessien tavoitteita vuodelle 2014. Hyväksytty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma</p>	<p>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty 15.9.2014. Asetuksen mukaiset terveystarkastukset äitiys- ja lastenneuvolassa on toteutettu. Muilta osin tavoitteeseen toteutuminen ei arvioitavissa.</p>
<p>5.2. Vahvistetaan ehkäiseviä ja varhaisen tuen palveluja ja kehitetään lastensuojelutyötä. Vahvistetaan poikkihallinnollista työskentelyä asiakaslähtöisesti (sosiaali- ja terveysstoimi).</p>	<p>Paremmat ehkäisevät ja varhaisen tuen sekä lastensuojelun palvelut perheille ja lapsille</p>	<p>Ei spesifioitu palveluprosessien tavoitteita vuodelle 2014.</p>	<p>Tavoitteeseen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.</p>
<p>5.3. Panostetaan aitoon ja vuorovaikutukselliseen lasten ja nuorten osallisuuteen lisäämällä nuorisopalveluiden ja koulujen yhteistyötä, tukemalla nuorten omien projektien toteutumista ja kehitetään uusia suoran ja vaihtoehtoisen demokratian keinoja edustuksellisen nuorisovaltuuston rinnalle (sivistystoimi).</p>	<p>Lasten ja nuorten osallistuminen</p>	<p>Ei spesifioitu vuositavoitteita. Hyväksytyt dokumentit osallistumisen tukemisen sekä nuorisopalvelujen ja koulujen yhteistyön malleista</p>	<p>Tavoitteeseen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.</p>
<p>5.4. Tuetaan lapsille ja nuorille suunnattua monipuolista harrastustoimintaa (sivistystoimi)</p>	<p>Harrastuksia tukevat palvelut lapsille ja nuorille</p>	<p>Ei spesifioitu palveluprosessien tavoitteita vuodelle 2014.</p>	<p>Liikuntaharrastukseen on tiloja ja laitteita. Tavoite ei ole toteutunut/arvioitavissa.</p>
<p>5.5. Nuorisotakuuryhmä kehittää menettelytavat, jotta nuorten palveluihin ohjautumista ja palvelusta toiseen siirtymistä tehostetaan.</p>	<p>Ohje nuorille ja sivistystoimelle</p>	<p>Hyväksytty dokumentti. Toimiva nuorisotakuu.</p>	<p>Menettelytapoja on kehitetty edelleen. Vuoden 2014 peruskoulun lopettaneiden tilanne oli hyvä kesällä. Muiden alle 25-vuotiaitten osalta tilannetta ei tiedossa eikä siten arvioitavissa.</p>

1. Valtuuston asettama tavoite 2014	2. Tulos, jota tavoitellaan (tarkastuslautakunnan näkemys)	3. Tuloksen indikaattori / arvioitavuus (tarkastuslautakunnan näkemys)	4. Onko tavoite saavutettu (arvio) (tarkastuslautakunnan näkemys tilinpäätöstietoihin perustuen)
<p>Kaksikielisyys</p> <p>6.1. Kehitetään uusia elävää kaksikielisyyttä tukevia menetelmiä ja malleja varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukioiden ja selvitetään paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden mahdollisuutta edistää kaksikielisyyttä vapaa-ajatoiminnassa (sivistystoimi).</p> <p>6.2. Laaditaan kaksikielisyysohjelma, joka takaa molempien kansalliskielten läsnäolon kaikissa kuntasivustoissa, kaikissa tulevaisuuden suunnittelussa ja rakenteita uudistettaessa (yleishallinto).</p>	<p>Kaksikielisyyttä tukevat menetelmät ja mallit varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa, selvitys Kaksikielisyysohjelma palvelujen kehittämisessä ja ohjauksessa</p>	<p>Toimintaohjelma tavoitteineen</p> <p>Valtuuston hyväksymä dokumentti.</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.</p> <p>Kaksikielisyysohjelma on hyväksytty 27.4.2015. Tavoite ei ole toteutunut vuonna 2014.</p>
<p>Talous ja hallinto</p> <p>7.1. Kaupungin tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit säilytetään nykyisellä tasolla.</p>	<p>Tulovero-%, Kiinteistövero-%</p>	<p>Valtuuston päätökset vuosittain</p>	<p>Tavoite on toteutunut valtuuston hyväksyessään vuoden 2014 talousarvion.</p>
<p>7.2. Kaupungin investoinnit sopeutetaan pitkällä aikavälillä omaan tulorahoitukseen.</p>	<p>Investoinnit pitkällä aikavälillä</p>	<p>Investoinnit / tulorahoitus – laskelma</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Strateginen tavoite valtuustokaudelle.</p>
<p>7.3. Palvelutuotannon tuottavuutta nostetaan 1,5 % / vuosi.</p>	<p>1,5 % tuottavuuden lisäys palvelutuotannossa</p>	<p>Tuottavuuslaskelmat</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia. Toimialakohtaisia tuottavuustoteutumia ei ole esitetty.</p>
<p>7.4. Seurataan aktiivisesti palvelujen laatua ja kustannustasoa suoritteilla ja tunnusluvuilla.</p>	<p>1. Spesifikaatiot palveluprosesseille (nykytila, tavoitteita) 2. Käytössä toimiva suorite- ja kustannuslaskenta sekä laadunhallinta.</p>	<p>Dokumentit ja it-sovellukset seurantaa varten</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole kaikilta osin arvioitavissa. Kustannus- ja suoritelaskennassa sekä vertailuissa on edistytty useilla toimialoilla.</p>
<p>7.5. Edistetään innovatiivisten käytäntöjen ja tuotantotapojen käyttöönottoa laajapohjaisessa kehittämisyhteistyössä. Käytetään palvelumuotoilua.</p>	<p>Paremmat kehittämisprosessit</p>	<p>Ei spesifioitu prosessien tavoitteita vuodelle 2014.</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa.</p>

<p>1. Valtuuston asettama tavoite 2014</p> <p>7.6. Toteutetaan kuntarakennemuutokseen liittyvä kuntarakennelain mukainen selvitys hallinnon ja palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä selvitystä tekevien kuntien mahdollisen yhdistymisen eduista ja haitoista. Toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain edellyttämät toimenpiteet. Asukkaitten hyvän palvelutason turvaaminen on kaupungin keskeinen tavoite.</p> <p>7.7. Kehitetään kannustavaa, arvostavaa ja suvaitsevaa työkulttuuria. Koulutuksen ja valmennuksen sekä työnohjauksen avulla lisätään työyhteisöjen kyvykkyyttä arvostavaan ja tulokselliseen työkuulttuuriin. Henkilöstölle taataan tosiasiallinen mahdollisuus osallistua työn tavoitteiden suunnitteluun ja arviointiin (henkilöstöhallinto).</p> <p>7.8. Sähköisten palveluiden laajentamista koskevan kartoituksen jälkeen toteutetaan palvelutarjonnan laajennus ja monipuolistaminen 2014 – 2015 (yleishallinto).</p> <p>7.9. Monimuotoisia demokratian syventämistä tukevia toimintatapoja kehitetään edelleen ja huolehditaan aidon vuorovaikutuksen toteutumisesta kuntalaisten ja päättäjien kesken.</p> <p>7.10. Sivistystoimen palveluita kehitetään kokonaisvaltaisesti eri-ikäisten asiakkaiden tarpeiden mukaan yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Sivistystoimen uutta organisaatiota ja sen yhteisiä toimintatapoja kehitetään ja arvioidaan (sivistystoimi).</p>	<p>2. Tulos, jota tavoitellaan (tarkastuslautakunnan näkemys)</p> <p>Raportti</p>	<p>3. Tuloksen indikaattori / arvioitavuus (tarkastuslautakunnan näkemys)</p> <p>Hyväksytyt dokumentit</p>	<p>4. Onko tavoite saavutettu (arvio) (tarkastuslautakunnan näkemys tilinpäätösfietoihin perustuen)</p> <p>Tavoite on toteutunut ja selvityksiä on annettu pyydytyissä aikarajoissa.</p> <p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.</p> <p>Tavoite on toteutunut. Uusia IT-sovelluksia on käytössä.</p> <p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.</p> <p>Tavoitteen toteutuminen ei ole arvioitavissa. Paljon eri hankkeita, joista useat jatkuvat vuosia.</p>
<p>Kaupunkikonsernin yhtiöiden hallinto</p> <p>8.1. Tytäryhtiöiden hallintoa selkeytetään fuusioimalla kaupungin kokonaan omistamat kiinteistösakeyhtiöt yhdeksi yhtiöksi.</p>	<p>Fuusio / uusi kiinteistöyhtiö</p>	<p>Konserniohjeistus</p>	<p>Tavoite on toteutunut.</p>

Tarkastuslautakunnan tiedossa ei ole tilinpäätöstietojen pohjalta useimman strategisen tavoitteen osalta ovanko niiden kehittämishankkeiden tavoitteet vuodelle 2014 toteutuneet. Tämä siitä syystä, että useille strategisille tavoitteille ei ollut asetettu mitattavaa tulostavoitetta vuodelle 2014. Tarkastuslautakunta toteaa, että talouden ja hallinnon kehittämiseen asetettuja strategisten tavoitteiden 7.1, 7.2, ja 7.5 toteutumista ei ole raportoitu tilinpäätöksessä.

Näkökulmia kehittämiseksi

Tarkastuslautakunta on jo useampana vuonna kiinnittänyt huomiota siihen, että valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointi on hyvin vaikeaa. Valtuusto ei ole suurelta osin asettanut selkeästi mitattavia sitovia tavoitteita (kuntalain 13 §:n mukaisesti) operatiiviselle toiminnalle. Sen sijaan talousarviossa esitetyt tavoitteet ovat suurelta osin usean vuoden tai koko valtuustokauden strategiaa tavoitteita tai päämääriä.

Tarkastuslautakunta kiittää eri toimialoja tilinpäätöksessä esitetyistä arvioitavissa olevista suoriteluvuista. Jatkossa nämä palvelusuoritetavoitteet ja toteutumaiset tulisi paremmin kytkeä valtuuston hyväksymiin toiminnallisiin tavoitteisiin. *Lisäksi tarkastuslautakunta suosittelee itsearviointimenettelyä edelleen kehittämistä ja ulottamista myös lautakuntien työskentelyyn.* Palvelusuoritteiden määrällisen toteutumisen lisäksi toimialojen tulisi myös arvioida niiden vaikuttavuutta kuntayhteisöön, asukkaisiin ja fyysiseen ympäristöön.

Vaikuttavuustietoa ei ole kattavasti saatavissa, jotta kuntalaiset ja luottamushenkilöt voisivat arvioida kaupungin toimintaa ja palvelutuotantoa. Systemaattinen asiakaspalautejärjestelmä ja –prosessi omalta osaltaan auttaisi vaikuttavuuden arvioinnissa.

Kuntalain mukaan valtuustolla on erityinen vastuu kunnan toiminnasta ja taloudesta. Sen tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista kuntalain 13 §:n mukaan. *Tarkastuslautakunta suosittelee, että talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyisi mitattavat sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet koko konsernille. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden selkeyttäminen on erittäin tärkeää, jotta varmistutaan siitä, että toimialoilla toimitaan valtuuston tahdon mukaisesti. Näiden tavoitteiden asettamisessa hyvänä lähtökohtana voisi olla esimerkiksi Kuntaliiton talousarviosuositus.*

4 Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Alla olevaan taulukkoon on koottu käyttötalouden määrärahojen toteutuma toimielimittäin. Valtuustoon nähden sitova erä on toimialakohtainen toimintakate.

Käyttötalouden toteutuminen

1 000 €	TP 2012	TP 2013	TA 2014	muutokset	muutettu TA	toteuma	poikkeama
Yleishallinto							
Toimintatuotot	3077	3252	3322		3322	3455	-133
Toimintakulut	-6630	-7012	-7062		-7062	-6810	-252
Toimintakate	-3553	-3760	-3740		-3740	-3355	-385
Sosiaali- ja terveystoimi							
Toimintatuotot	3074	3209	3164	107	3271	3799	-528
Toimintakulut	-25238	-27016	-25917	-1732	-27649	-29032	1383
Toimintakate	-22164	-23807	-22753	-1625	-24378	-25233	855
Yhdyskuntatoimi							
Toimintatuotot	11535	11915	12853		12853	11958	895
Toimintakulut	-9795	-9551	-10995	-200	-11195	-10497	-698
Toimintakate	1740	2364	1858	-200	1658	1461	197
Sivistystoimi							
Toimintatuotot	4705	5063	4973		4973	5105	-132
Toimintakulut	-32565	-33303	-35441	20	-35421	-34538	-883
Toimintakate	-27860	-28240	-30468	20	-30448	-29433	-1015
YHTEENSÄ							
Toimintatuotot	22391	23439	24312	107	24419	24317	102
Toimintakulut	-74228	-76882	-79415	-1912	-81327	-80877	-450
Toimintakate	-51837	-53443	-55103	-1805	-56908	-56560	-348

2013-->2014

toimintatuottojen kasvu - % 3,7 %

toimintakulujen kasvu - % 5,2 %

toimintakatteen muutos - % 5,8 %

Tilikauden aikana myönnettiin lisämäärärahoja yhteensä n. 1,8 milj. euroa. Tästä 1,6 milj. euroa kohdistui sosiaali- ja terveystoimeen. Sosiaali- ja terveystoimi ylitti sitovan muutetun toimintakatteensa 854 794 eurolla. Sosiaali- ja terveystoimen menoylityksistä suurin osa johtui ostopalvelumenojen kasvusta sekä erikoissairaanhoidon kustannusten ylittymisestä noin 0,8 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon menoylitys johtui palveluiden ennakoitua suuremmasta käytöstä sekä terveyskeskuspäivystyskäyntien siirtymisestä osaksi erikoissairaanhoidon palvelusuunnitelmalaskutusta vuoden 2014 aikana. Talousarviossa 2014 sosiaali- ja terveystoimen sitovaksi toimintakatteeksi oli asetettu 22,8 milj. euroa, joka alittaa tilinpäätöksessä toteutuneen toimintakatteen noin 0,9 milj. euroa. Toimintakuluihin oli budjetoitu vuodelle 2014 yhteensä 26,0 milj. euroa. Toimintakulujen toteutuma oli 29,0 milj. euroa.

Yhdyskuntatoimen toimintakate toteutui 0,2 milj. euroa tavoiteltua alhaisempana pääasiassa budjetoitujen tonttien myyntivoittojen jäätyä toteutumatta sekä vuoden aikana vakanssien täyttämässä olleiden viiveiden johdosta.

Sivistystoimen toimintakate toteutui n. 1,0 milj. euroa talousarviota parempana. Toimintakatteen alitumiseen vaikuttivat toimintatuottojen budjetoitua parempi kertymä ja varhaiskasvatuksessa täyttämättä jääneet vakanssit sekä kodinhoitotuen ja yksityisen hoidon tuen käyttö talousarviota arvioitua vähäisempänä.

Kokonaisuutenaan kaupungin toimintakate toteutui 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Kaupungin toimintakulut kasvoivat n. 6,3 % verrattuna edelliseen vuoteen. Henkilöstökulut kasvoivat 0,8 % ja palveluiden ostot lisääntyivät 11,2 % sekä avustukset 17 %. Toimintakulut kasvoivat Kuntaliiton tilinpäätösarvioiden mukaan kunta-alalla keskimäärin 0,4 %. Kauniaisissa toimintamenojen kasvu on edelleenkin vuonna 2014 ollut keskimääräistä huomattavasti suurempaa.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2013 arviointikertomuksessaan painottanut budjetoinnin realistisuutta, joka on osittain toteutunut. Talousarvio seurannasta tulee pitää huolta kaikilla toimialoilla. *Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleenkin huomiota budjetoinnin realistisuuteen toimialalla ja suosittelee varhaista reagointia.*

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vasta 16.3.2015 § 12 vuoden 2014 käyttötalouden sitovien toimintakatteiden (sosiaali- ja terveystoimi yhteensä 934 196 euroa ja sivistystoimi yhteensä 19 733 euroa) sekä investointiosan määrärahojen ylitykset (VSS-palloiluhalli 10 600 euroa, julkinen omaisuus: liikenneväylät 549 euroa, Turuntien meluste 39 981 euroa, Keskusurheilukenttä 61 482 euroa). Suomen Kuntaliiton hallintosääntömallissa on lähdetty siitä, että talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle päätettäväksi talousarviovuoden aikana (Hallintosääntömalli 19 §). Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa. Tällaisia poikkeustapauksia ovat esimerkiksi oleelliset kunnan rahoitustarpeeseen vaikuttavat muutokset. Talousarviopoikkeamista, joita ei ole hyväksytty talousarviomuutoksina valtuustossa, on annettava selvitys toimintakertomuksessa. *Tarkastuslautakunta suosittelee, että talousarvion seuranta parannetaan siten, että sitovien taloudellisten tavoitteiden määrärahamuutokset esitetään valtuustolle jo kyseisen tilikauden aikana.*

4.1 Kaupungin taloudellinen asema 2014

Kaupungin taloudellista tilannetta voidaan tunnuslukujen valossa luonnehtia hyväksi vaikka kaupungin tilinpäätös oli n. 1,5 milj. euroa alijäämäinen. Vuosikate tosin heikkeni 1,1 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna, eikä riittänyt kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja, mikä osoittaa että vuositulojen ja -menojen jäämä ei riitä ylläpitoinvestointeihin. Kokonaisuudessa toiminnan ja investointien rahavirta oli 4,3 milj. euroa alijäämäinen, joka katettiin lainanotolla 3,0 milj. euroa sekä rahavarojen vähennyksellä. Pitkällä aikavälillä investoinnit tulisi rahoittaa omalla tulorahoituksella kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Kaupungin omavaraisuusaste 88 % on erinomaisella tasolla mutta suhteellinen velkaantuneisuusaste nousi edellisestä vuodesta 13 %:sta 17 %:iin. Kaupungilla ei ollut pitkäaikaista lainaa tilikauden päättyessä. Lyhytaikaista korollista velkaa oli 4,0 milj. euroa. Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä tilikauden 2014 tulos huomioiden yhteensä 37,9 milj. euroa.

Kaupungin toimintamenojen kasvu on ollut keskimääräistä korkeampi tilikaudella 2014 muihin Suomen kaupunkeihin nähden. Kaupungin palvelutaso on haluttu säilyttää laadukkaana, jolloin kustannustaso on vastaavasti myös korkea. Palvelutason säilyttäminen nykyisellä tasolla voi lähitulevaisuudessa asettaa paineita verotulojen kasvattamiselle ja/tai vaihtoehtoisesti palvelurakenteiden muutoksille sekä palveluiden taloudellisuuden edelleen kehittämiseksi. Valtionosuusjärjestelmän odotettua nopeampi muutos on syytä huomioida tarkasteltaessa kaupungin taloudellista tilannetta pitkällä aikavälillä. Kaupungin saamat valtionosuudet ovat edelleen vähenemässä lähivuosina merkittävästi.

Alla olevaan taulukkoon on kerätty kaupungin talouden kannalta keskeisimpiä tunnuslukuja ja verrattu niitä saman kokosiin kuntiin sekä Uudenmaan ja koko maan vastaaviin tunnuslukuihin. Jälkimmäisessä taulukossa on vertailtu muutamia Kauniaisten kaupungin keskeisiä tunnuslukuja kuntien vuoden 2013 tilinpäätösarvioiden perusteella saman kokosiin kuntiin sekä Uudenmaan maakuntaan. Tunnuslukujen valossa Kauniaisten tunnusluvut ovat paremmalla tasolla verrattuna muihin saman kokosiin kuntiin ja Uudenmaan maakuntaan.

Tunnusluku	2011	2012	2013	2014	Vertailu 2013 tunnuslukujen osalta		
					6001-10.000 asukkaan kunnat	Uusimaa	Koko maa
Tuloveroprosentti, %	16,5	16,5	16,5	16,5	20,3	18,66	19,38
Asukasluvun muutos, %	1,4	1,2	2,1	2,8	-0,4	1,2	0,5
Toimintatuotot/-kulut, %	21,1	17,4	18,1	17,0	20,0	27,8	24,0
Vuosikate %:a poistoista	136	103	86	76	94	121	100
Vuosikate, €/as.	912	729	668	527	266	582	380
Omavaraisuus-% 31.12.	92,0	91,1	90,5	88,0	52,3	70,0	65,5
Suhteellinen velkaantuneisuus 31.12., %	11,2	12,8	13,5	17,0	47,3	49,2	50,7
Lainakanta 31.12., €/as.	0	112	110	427	2359	2486	2542
Kassan riittävyys pv	28	24	29	20	23	60	38

Lähde: Suomen Kuntaliitto, Verohallinto ja tilastokeskus (kuntien taloudellisia tunnuslukuja)

4.2 Investointien toteutuminen

Investointeihin käytettiin vuonna 2014 määrärahoja yhteensä 10,6 milj. euroa. Talousarvioon määrärahoja investointimenoihin oli varattu 14,6 milj. euroa (11,4 + lisämäärärahat 3,2). Suurimmat investointikohteet olivat Sansinpellon uusi päiväkotijä ja Svenska Skolcentrumin perusrakennus. Molempiin kohteisiin on vuoden aikana myönnetty lisämäärärahaa. Eri syistä johtuen siirtyneitä kohteita on mm. Villa Bredan alue, Keskustan infrastruktuuri, Kasavuoren koulukeskus ja Kaupungintalon saneeraus. Kaupungin rakennusten ylläpitoinvestointeihin myönnetty määräraha 0,8 milj. euroa käytettiin lähes täysimääräisenä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleenkin huomiota investointimäärärahojen käyttämättä jäämiseen. Talousarviossa tulisi esittää investointihankkeiden kokonaiskustannusarviot. Talousarvioon investointimäärärahoja tulisi varata suunnitelmallisesti vain hankkeita varten, jotka pystytään toteuttamaan halutussa aikavälissä.

Investointimenojen siirtyminen vaikuttaa toisaalta vuoden 2014 tilinpäätökseen ja tunnuslukuihin positiivisesti. Mikäli investoinnit olisivat toteutuneet tavoitteiden mukaisina, olisi kaupungin lainavelka kasvanut samassa suhteessa.

4.3 Konsernin taloudellinen tilanne ja kehityssuunta

Kaupunkikonserniin kuuluu tytäryhteisöinä lähinnä kiinteistöyhtiöitä, joiden tehtävänä on harjoittaa asuntojen vuokraustoimintaa. Kaupunki laatii vuosittain konsernitilinpäätöksen osana kaupungin tilinpäätöstä. Kaupungin kokonaistilannetta tarkasteltaessa ei sovi unohtaa konsernin osuutta, esimerkiksi konsernitaseessa 31.12.2014 on velkaa yhteensä 12,4 milj., joka on 2.509 euroa asukasta kohden, kun luku vuonna 2013 oli 2.216 euroa asukasta kohden. Konsernin tunnusluvut ovat hyvää tasoa vertailtaessa yleensä kuntakonsernien keskimääräisiin lukuihin.

Vuoden 2013 tilinpäätöksessä oli esitetty tavoite, jonka mukaan kiinteistöosakeyhtiöiden asuntojen käyttöaste tulee olla vähintään 95 %. Vuoden 2014 tilinpäätöksessä tämä tavoite on esitetty kohdassa painopiste, eikä siten kiinteistöosakeyhtiöiden asuntojen käyttöasteen toteutumaa ole esitetty vuoden 2014 tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunnan mielestä kyseessä on mitattava tavoite, ei painopiste. *Tarkastuslautakunta suosittelee jatkossakin esittämään asuntojen käyttöasteen sitovana ja mitattavana tavoitteena kiinteistöosakeyhtiöille.*

5 Toimialoja koskevat havainnot

Tarkastuslautakunnan arviointityö perustuu nelivuotiskauden kattavaan arvioinnin työohjelmaan. Työohjelmassa vuoden 2014 painopistealueena oli yhdyskuntatoimi. Lisäksi arvioitiin myös muita toimialoja.

5.1 Yhdyskuntatoimi

Tarkastuslautakunta kiittää toimialajohtajaa ja sekä tulosaluepäälliköitä hyvistä kattavista selvityksistä koko vuoden aikana. Näissä selvityksissä ja keskusteluissa esille ei tullut asioita, joihin tarkastuslautakunta haluaisi kiinnittää erityisesti huomiota arviointikertomuksessaan.

Kaupungin keskustan rakentaminen niin kaupungin NCC:lle myymälle tontille (rakennettavan liike- ja asuinrakennuksen) kuin kaupungin edelleen omistamien tori-, katu- ja allasalueiden rakentaminen on jo useita vuosia suunnitellusta aikataulusta myöhässä. Tämän johdosta viereisten talojen huoneistojen ostajat ja asukkaat ovat kokeneet pettymystä asuinympäristönsä keskeneräisyyden vuoksi. Samalla kaupungin keskustan käyttöala on rajattu aitauksin ja julkisivu jäänyt keskeneräiseksi. *Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota jatkossa kiinteistökauppojen ehtojen velvoittavuuteen ja niihin liittyviin sanktioihin. Tarkastuslautakunta suosittelee lisäksi, että asemakaavamuutospäätöksiä tehdessä tulee huomioida tasapuolisuusaspekti pitkällä aikavälillä hyväksyttäessä tonttikohteisesti anottuja poikkeamia asemakaavan periaatteisiin.*

Henkilöstökertomuksen mukaan vuoden 2014 suurimmat haasteet olivat sisäilmaongelmat, joita oli useammassa kohteessa. *Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota sisäilmaongelmiin ja suosittelee arvioimaan, onko kaupunki tehnyt riittävästi toimenpiteitä henkilöstön hyvinvoinnin eteen koskien sisäilmaongelmia.* Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota korjausinvestointien määrärahamuutokseen vuonna 2014. Määrärahoja vähennettiin 200 000 euroa, 1 000 000 eurosta 800 000 euroon. *Jatkossa tulee selvittää onko määräraha korjausinvestoinneille riittävällä tasolla.*

5.2 Sosiaali- ja terveystoimi

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) määrää, että “kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus” (§ 12). Hyvinvointikertomus on vuodelta 2012, mutta varsinaista hyvinvointikatsausta ei ole esitetty valtuustolle vuonna 2014. *Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että hyvinvointikatsaus tulee antaa vuosittain valtuustolle.*

5.2.1 Vuoden 2014 haasteet perusterveydenhuollossa

Terveydenhuoltolain mukaan (4 §) terveydenhuoltoon on osoitettava riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Sosiaali- ja terveystoimessa lääkäripalvelujen saatavuus heikkeni tuntuvasti elokuussa 2014, kun johtava lääkäri ja kaksi muuta lääkäriä erosivat palveluksesta. Kirjatut hoidontarpeiden arvioinnit, joista ei voitu antaa vastaanottoaikaa, olivat kauniaislaisten avosairaanhoidon vastaanotossa elokuussa 50 ja syyskuussa 48 kpl. Edellisinä kuukausina tällaisia arviointeja oli enintään 2 – 3 kpl, mikä tarkoittanee normaalia lääkärin vastaanotolle pääsyä. Asiakas oli elo-syyskuussa siirretty takaisin ns. ajanvarausjonoon ja aika oli annettu vasta myöhemmin. (Kauniaisten kaupungin perusterveydenhuollon resurssiselvitys 10.3.2015)

Palvelujen saatavuutta heikensi lisäksi terveydenhuoltolain muutos, mikä antoi oikeuden muiden kuntien asukkaille kirjautua Kauniaisten terveyskeskuksen asiakkaiksi. Kaupunginvaltuutetut ilmaisivat huolestumisensa terveyskeskuksen palvelujen heikon saatavuuden takia valtuustoaloitteella 17.11.2014. Aloitteessa ehdotettiin pikaisesti selvitettävien mahdollisuuksien lisäistä terveyskeskuksen palvelutarjontaa. Sosiaali- ja terveystoimelta perusterveydenhuollon resurssiselvitys valmistui vasta 10.3.2015, minkä kaupunginhallitus sitten palautti 25.3. edelleen valmisteltavaksi. Uusi johtava lääkäri aloittaa kaupungin palveluksessa saadun tiedon mukaan kesällä 2015. Toimintakertomuksessa terveyskeskuksen palvelujen heikosta saatavuudesta ei todeta, mutta lääkärin saatavuuden kerrotaan olleen haaste. *Tarkastuslautakunta pyytää selvittämään, onko terveystoimella riittävästi resursseja. Lisäksi tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että lääkärivajeen täyttäminen kesti varsin pitkään. Vastaavan tilanteen varalta riskienhallintasuunnitelmat tulisi täydentää.*

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimista (980/2012) on Kauniaisissa lain asettaman määräajan puitteissa toteutunut. Vanhusneuvostolla on vakiintunut asema sekä ikääntyneiden asioita tuntevia virkamiehiä ja toimihenkilöitä on riittävästi. Kauniaisten vastuutyöntekijämallia työstetään pääkaupunkiseudun hankkeessa.

Sosiaali- ja terveystoimi on onnistuneesti kehittänyt kotipalvelua ikäihmisille niin, että muistisairaskin ihminen voisi asua mahdollisimman kauan kotona. Ikäpoliittinen strategia on voimassa 2011–2016. Tänä aikana on laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimista (28.12.2012/980) tullut voimaan. *Kauniaisten kaupunki on panostanut ikäihmisten palveluihin jo aikaisemminkin, mutta olisi tärkeää arvioida lain edellytysten toteutuneisuus ja niiden vaikutukset kauniaislaisiin ja palveluiden käyttäjiin. Yhteistyötä vanhusneuvoston ja kunnan kesken tulisi arvioida.*

Kuntalaisten hyvinvointia ajatellen on ensiarvoisen tärkeää, että kunnan eri toimialat pystyvät edelleen kehittämään poikkihallinnollista yhteistyötä. Sosiaali- ja terveystoimien, liikuntatoimien, sivistystoimien ja yhdyskuntatoimien hyötyvät kaikki poikkihallinnollisesta yhteistyöstä.

Kauniaisten kaupunki on päättänyt vastaanottaa maahanmuuttajia ministeriön toiveiden mukaisesti. Maahanmuuttajien kotouttamista Kauniaisiin ei kuitenkaan ole tähän asti arvioitu. *Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että maahanmuuttajien kotouttamista arvioidaan ja raportoidaan arvioinnin tulokset.*

Työttömien ja pitkäaikaistyöttömien tilanne on Kauniaisissa valitettavasti kasvamaan päin ja marraskuussa 2014 yhteensä 177 aikuista kauniaislaista oli ollut yli vuoden työttömänä, vastaava luku vuoden 2013 lopussa oli 77. Valtuustoaloitteeseen, joka tehtiin 15.9.2014 pitkäaikaistyöttömien tilanteiden kartoittamisesta ja heidän työllistämismahdollisuuksien selvittämisestä ei ole vastattu vielä 12.5.2015 mennessä. *Tarkastuslautakunta suosittelee kartoittamaan pitkäaikaistyöttömien työllistämismahdollisuuksia heidän sosiaalisen, terveydellisen, yhteisöllisen ja taloudellisen kehittymisen kannalta.* Sen lisäksi Kauniaisten kaupunki saa mahdollisen työllistämisen myötä taloudellisia etuja verotuksellisesti. Alle 25-vuotiaiden työllisyyteen tulee erityisesti kiinnittää huomiota. *Nuorisotakuun vaikuttavuutta tulee arvioida säännöllisesti.*

5.3 Sivistystoimi

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen suomen- ja ruotsinkielisten oppilasmäärän suotuisasta kehityksestä vuoden 2014 aikana. Kauniaisten lukioiden korkea sisäänpääsykeskiarvo on osaltaan osoitus lukioiden vetovoimasta muualtakin kuin Kauniaisista. Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1.8.2014) toteuttamisen helpottamiseksi oppilashuollon henkilökunta (psykologit ja kuraattori) siirrettiin kouluista opetustoimen hallintoon.

5.4 Henkilöstöhallinto

Tarkastuslautakunta kuuli arviointivuoden aikana kaupungin henkilöstöpäällikköä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin arvot heijastuvat hyvin henkilöstöhallinnossa.

Henkilöstömäärä 31.12.2014 oli 719 kun se edellisenä vuonna oli ollut 727. Vakituksia henkilöitä oli 77 %, kun vastaavasti edellisenä vuonna vakituksia oli 76 %. Vuonna 2014 henkilöstömenot olivat 34,1 milj. euroa kun vastaava luku vuonna 2013 oli 33,8 milj. euroa. Henkilöstömenot kasvoivat 0,8 % vuonna 2014 kun kasvua vuonna 2013 oli ollut 4,1 %.

Henkilöstökertomuksen mukaan sairauspoissaolot kasvoivat hieman ollen keskimäärin 14,7 pv henkilöä kohden vuonna 2014, kun sairauspoissaolot olivat vastaavasti 13,7 pv vuonna 2013. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä käytäntönä, että vuokratyövoimaa käytetään tilapäisten ja lyhytaikaisten poissaolojen aiheuttamissa tilanteissa. *Tarkastuslautakunta suosittelee, että henkilöstökertomuksessa kerrotaan vuokratyövoimasta ja vuokratyövoiman käytön ohjeistuksesta. Lisäksi tarkastuslautakunta suosittaa käyttämään sairauspoissaolopäivistä keskiarvon lisäksi myös mediaania.*

Henkilöstökertomuksen mukaan kaupungilla on 65 palvelussuhdeasuntoa, joista 24 on suorassa omistuksessa. Palvelussuhdeasunnoista 13 on vuokrattu muuhun käyttöön kuin palvelussuhdeasunnoiksi. *Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään, koska palvelussuhdeasuntojen tarve on viimeksi arvioitu? Miten rekrytoinnissa ja työpaikan houkuttavuuden lisäämisessä käytetään mahdollisuutta tarjota palvelussuhdeasuntoa? Miten muut asukkaat kuin kaupungin työntekijät valitaan ja miten päätös tehdään?*

Työtyytyväisyystutkimus tehtiin edellisen kerran vuonna 2013. Tutkimuksen mukaan eniten kehitettäviä kohtia olivat palkkaus, ristiriitojen avoin käsittely ja tiedonkulku. *Tarkastuslautakunta suosittelee, että henkilöstökertomuksessa tuodaan jatkossa tarkemmin esille mitä kehittämistoimenpiteitä on tehty edellä mainittujen kehittämisaalueiden osalta?*

5.5 Kaupunkiorganisaation ulkoinen viestintä

Tarkastuslautakunta on todennut, että kaupungin internetin sivuston käyttöönotto kaupungin järjestelmällisenä esityslistojen, pöytäkirjojen ja muiden tärkeiden asiakirjojen foorumina on ollut hyvä. Internetsivuston käyttö kaupungin viestintävälineenä on saavuttanut vankan aseman kuntalaisten tietojen lähteenä kaupungin asioista muiden muassa sen säännöllisen päivityksen ansiosta.

Avoin aloite-, palaute-, valmistelu- ja päättämiskulttuuri on osa nykyaikaista virkamiestaitoa. Internetsivustojen käyttömahdollisuuksien kehittäminen koskemaan myös yleistä palautejärjestelmää kaupungin ja asukkaiden välillä olisi toivottavaa.

Kaupunginhallitus hyväksyi 27.5.2014 avoimen hallinnon sitoumuksen. Pöytäkirjojen ja esityslistojen lisäksi valtuustokaudella asiapapereihin on lisätty käsiteltävästä asiasta lisätietoja antavien yhteystiedot. Myös tarkastuslautakunnan ja kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston esityslistat ja pöytäkirjat ovat nyt nähtävissä. *Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen jatkamaan yhteisöllisyyden ja avoimuuden lisäämistä, tehostamalla palautejärjestelmää ja -prosessia sekä kehittämään edelleen kaupungin Internet-sivuja ja lisäämällä tietoja esimerkiksi kaupungin tytäryhtiöistä.*

5.6 Ostopalveluiden käyttö

Tarkastuslautakunta toteutti vuonna 2013-2014 ostopalveluihin kohdistuvan selvityksen. Tarkastuslautakunta kiittää kaikkia selvitystyöhön osallistuneita ja on tyytyväinen, että tätä selvitystä on toimialoilla hyödynnetty esimerkiksi siten, että tietoa on jaettu mitä ostopalvelusopimuksia muilla toimialoilla on ja mitä palveluja on hankittu. Eri toimialoilla on voitu hyödyntää toisten esimerkkejä ja kokemuksia. Todettiin, että päällekkäisiä sopimuksia ei ole ja hankinnat, jotka toimialat ovat voineet yhdistää yhdeksi koko kaupunkia koskevaksi hankinnaksi, on yhdistetty. Ostopalvelujen tilannetietoa päivitetään säännöllisin väliajoin, mutta ei kuitenkaan vuosittain. Lisäksi selvitystä on tarkoitettu hyödyntää myös talousarvion laadinnan yhteydessä.

5.7 Seudullisen omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen HSL:ssä ja HSY:ssä

Pääkaupunkiseudun kaupunkien ulkoisten tarkastustoimien yhteisarvioinnin 2014 tavoitteena oli selvittää, toteutuuko omistajakuntien tahto seudullisten kuntayhtymien, Helsingin seudun liikenteen ja Helsingin seudun ympäristöpalvelujen, omistajaohjauksessa. Lähtökohtana oli lainsäädäntö ja pääkaupunkikuntien yhteiset tavoitteet sekä yksittäisten kaupunkien tahdon toteutuminen sekä luottamushenkilöiden että virkamiesten näkökulmasta.

Arvioinnin toteutti kaupunkitarkastajista koottu työryhmä ja sitä ohjasi tarkastuslautakuntien puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä. Arviointiraportti käsitellään saman sisältöisenä kaupunkien tarkastuslautakunnissa keväällä 2015 ja saatetaan tiedoksi Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnalle ja koordinaatioryhmälle.

Arviointimuistiossa todetaan, että omistajakuntien tahto toteutuu pääosin seudullisten kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Tätä mieltä oli lähinnä osa virkamiehistä. Haastatellut ja kyselyyn osallistuneet

päätöksentekijät näkivät seudullisen asioiden hoidon, kuntayhtymämuodon ja nykyisen hallintomallin hyödyt haittoja suurempina huolimatta siitä, että päätösvaltaa on menetetty. Hallituksen roolin nähdään olevan tärkein omistajaohjauksessa, mutta tällä hetkellä se on myös ongelmallisin. Sekä yhtymäkokousedustajien että hallituksen jäsenten roolia omistajaohjauksessa tulee selvittää yhteistyössä kaupunkien kanssa. Ongelma koskee laajemminkin kuntayhtymiä.

Luottamuksen kehittämiseksi omistajaohjauksessa kaupunkien ja kuntayhtymän sekä virkamiesten ja hallituksen jäsenten yhteistyötä tulee selvästikin lisätä. Kummankin kuntayhtymän tarkastuslautakunnat ovat myös ottaneet tähän kantaa. Arvioinnin perusteella myös asiantuntijajäsenten lisäämistä hallituksessa tulee harkita hallituksen painoarvon lisäämiseksi omistajaohjauksessa.

Ohjaustunne oli sitä vahvempi, mitä suuremmasta äänivallasta oli kyse: erityisen suuri se on Helsingin kaupungilla. Erityisesti Helsingissä koettiin, että se on voinut vaikuttaa HSL- kuntayhtymän talouteen ja strategiaan päätöksiin. Kaupungit olivat HSY:n omistajaohjauksen suhteen hieman kriittisiä. Kuntayhtymän ei nähty kaikilta osin noudattavan omistajakaupunkien tahtoa, vaan pyrkivän olemaan liian itsenäinen. Samaa mieltä oli HSY:n tarkastuslautakunta arviointikertomuksessaan 2012. Silti myös vesi- ja jätehuollossa nähdään, että omistajaohjaus on kehittynyt parempaan suuntaan.

Kuten myös aikaisemmin HUS:iä koskevassa raportissa todettiin, kaupungeilta puuttuu yhteinen foorumi, jossa omistajaohjausta linjattaisiin ja ohjeistettaisiin. Koska Helsingin vahva rooli sai myös kritiikkiä, yhteisellä foorumilla voitaisiin omistajaohjausta linjata paremmin yhteen. Kaupunkien ja kuntayhtymien pitkän tähtäimen talouden raamit tulisi sovittaa yhteen aiempaa paremmin. Kaupunkien ja kuntayhtymän toiminnan ja talouden suunnittelun aikataulujen yhteensovittamista auttaisi muun muassa yhdessä laadittu vuosikello. Yhteisellä ohjeistuksella määriteltäisiin, mihin asioihin kaupungit haluavat vaikuttaa ja millä aikataululla lausunnot pyydetään ja annetaan.

Kuntayhtymien toiminnan raportointi laajemmin kaupungin luottamushenkilöille voisi toteutua esimerkiksi siten, että kuntayhtymien tarkastuslautakunnat raportoisivat kaupunkien tarkastuslautakuntien kautta vuosittain tärkeimmistä kuntayhtymään liittyvistä havainnoista.

5.8 Muut havainnot

Vuoden 2014 aikana kuntauudistuksen ja Sote-uudistusten useat selvitykset työllistivät kaupungin organisaatiota merkittävästi. Selvitykset annettiin määräaikaan mennessä ja hyvässä yhteisymmärryksessä eri toimijoiden välillä.

Suosittelimme varmistamaan, että kaupunginhallituksen selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä sisältää kirjanpitolauslautakunnan yleisohjeen mukaiset tiedot mahdollisimman kattavasti. Suosittelimme lisäksi, että lauta- ja johtokunnat käsittelevät ja hyväksyvät kyseiset selonteot osaltaan tilinpäätös- ja toimintakertomusyleisohjeen mukaisesti.

6 Yhteenvedo

Tarkastuslautakunta katsoo edellä kerrottuihin tarkastushavaintoihinsa ja arviointeihinsa perustuen, että 1) valtuuston hyväksymät taloudelliset tavoitteet on riittävässä määrin saavutettu; 2) toiminnallisten tavoitteiden asettamista ja esittämistä tulee edelleen kehittää, jotta niiden toteutumisen seuranta ja arviointi toimialoittain on mahdollista; 3) tilinpäätöksessä tulisi edelleen kehittää mitattavien

tavoitteiden ja palveluiden saatavuuden ja vaikuttavuuden raportointia tulosityksiköittäin ja toimialoit-
tain.

Kaupungin taloudellinen tilanne on heikentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2014 tilikau-
den tulos on alijäämäinen n. 1,5 milj. euroa, kun se vuonna 2013 oli alijäämäinen 1,0 milj. euroa.
Kaupungin taloustilanne on edelleenkin haasteellinen, johon tulee vaikuttamaan myös tulevan valti-
onosuusuudistuksen myötä valtionosuustulojen pieneneminen. Tämän takia kaupungin menojen ke-
hitykseen tulee suhtautua maltillisesti sekä myös aktiivisesti etsiä mahdollisuuksia tuottojen kasvat-
tamiseen. Laadukkaan ja monipuolisen palvelutason ylläpito saattaa aiheuttaa jatkossa paineita vero-
tulojen kasvattamiseen ja/tai palvelutarjonnan muuttamiseen. Kaupungin taseessa on edelleen kerty-
neitä ylijäämiä, jotka tuovat puskuria ja antavat mahdollisuuksia kehittää toimintoja suunnitelmalli-
sesti entistä kustannustehokkaampaan suuntaan.

Kuntalain 13 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskei-
sistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Tarkastuslautakunnan on kuntalain 71 §:n mu-
kaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kun-
takonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunta toteaa, että talousarviossa esitetyt tavoitteet ovat yleensä usean vuoden aikavä-
lillä toteutettavia ns. strategisia kehittämishankkeita. Näille hankkeille ei ole yleensä asetettu mitat-
tavaa tulostavoitetta talousarviovuodelle. Talousarviossa asetetut tavoitteet eivät täten ole suoraan
rinnastettavissa kuntalain tarkoittamiin toiminnallisiin tavoitteisiin vuoden varsinaiselle toiminnalle,
kuten palvelujen tuottamiselle tai kunnan infrastruktuurin ylläpidolle.

Tarkastuslautakunnan havaintoja on toimintojen johtamisessa pyritty huomioimaan ja toimintaa on
niiden pohjalta kehitetty. Tarkastuslautakunta kiittää kaikkia lautakunnassa haastateltavana olleita
viranhaltijoita ja toivoo, että tässä arviointikertomuksessa esitetyt havainnot otetaan huomioon vuo-
den 2015 toiminnassa ja vuoden 2016 talousarviota laadittaessa.

7 Tarkastuslautakunnan kannanotto tilintarkastajan havaintoihin

Tilintarkastajan havainnot perustuvat tilintarkastussuunnitelman mukaisiin tarkastuksiin, jotka JHTT,
HTM Tove Lindström-Koli on raportoinut tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta yhtyy tilin-
tarkastajan tarkastuskertomuksessaan antamaan esitykseen vastuuvapauden myöntämisestä kaupun-
gin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtävälalueiden viranhaltijoille.

8 Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2014 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi
ja esittää, että kaupunginvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä suosituksista kursii-
valla esitettyihin kehittämis- ja toimenpidesuosituksiin lautakuntien ja kaupunginhallituksen selvitykset
syyskuun 2015 loppuun mennessä.

9 Arviointikertomuksen allekirjoitukset

Kauniaisissa 13 päivänä toukokuuta 2015

Kauniaisten kaupungin tarkastuslautakunta:

Heikki Kurkela

Veronica Fellman

Pekka Kuvaja

Guy Willman

Erkki Karimaa